

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Arvid Stenström

Äger jag mitt ansikte?

En analys av individens rättsliga skydd mot
deepfakes

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats

Kandidatuppsats på juristprogrammet

15 högskolepoäng

Handledare: Petra Gyöngi

Termin: HT25

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRKORTNINGAR.....	3
1 INLEDNING	4
1.1 Bakgrund och forskningsläge	4
1.2 Problemformulering.....	5
1.3 Syfte och frågeställningar	5
1.4 Avgränsning	5
1.5 Metod och material	6
2 TEKNISK OCH BEGREPPSLIG BAKGRUND	8
2.1 Begreppet deepfake.....	8
2.2 Generativ AI.....	9
2.3 Spridningen av deepfakes.....	9
3 PERSONLIGHETSRÄTTEN.....	11
3.1 Personlighetsrättens bakgrund.....	11
3.2 Historia.....	12
3.3 Sverige idag.....	13
4 UPPHOVSRÄTTSLIGT SKYDD I SVERIGE.....	14
4.1 Verkshöjd och upphovsman	14
4.2 Skyddsobjektet.....	15
4.3 Upphovsrätten och AI.....	16
5 PERSONLIGHETSRÄTTEN I LAGSTIFTNING	17
5.1 Lag (1978:800) om namn och bild i reklam.....	17
5.2 Lag (2016:1013) om personnamn	18
5.3 Regeringsformen och EKMR	18
6 DATASKYDDSFÖRORDNINGEN	20
6.1 Bakgrund	20
6.2 Ansiktsbilden som personuppgift?.....	21
6.3 AI-genererade bilder och GDPR:s tillämplighet.....	22

7	AVSLUTANDE REFLEKTIONER	25
7.1	Personlighetsrätten	25
7.2	Upphovsrätten.....	25
7.3	Speciallagar.....	26
7.4	Dataskyddsförordningen.....	27
8	SLUTSATSER	28
	KÄLLFÖRTECKNING.....	29

Summary

Recent developments in artificial intelligence have enabled the creation of AI-generated media, such as images and videos. Over time these have been known as *deepfakes*, which can convincingly depict real individuals in multiple different scenarios. This technological development raises questions regarding how well-equipped Swedish law is to protect individuals personal integrity against this new form of media. The purpose of this thesis is to analyse the current Swedish legal system in regard to how it would treat deepfakes. In addition, it will also highlight the legal possibilities and limitations in the current legal framework.

The thesis examines personality rights, copyright law, legislation concerning name and image, the Swedish Instrument of Government and the European Convention on Human Rights, as well as the General Data Protection Regulation. All these are presented and discussed in relation to their potential applicability to deepfakes. The analysis shows that no comprehensive protection against deepfakes exists in the current Swedish law. Protection may arise in certain legal areas, however it is often highly dependent on the context in which the AI-generated material is used. Overall, the legal protection against deepfakes appears inconsistent and gives rise to more challenges than effective solutions.

Sammanfattning

Den senaste tidens utveckling av artificiell intelligens har möjliggjort framställning av AI-genererad media som bilder och videor. Med tiden har de blivit kallade deepfakes som på ett mycket trovärdigt sätt kan föreställa verkliga personer. Till följd av detta uppkommer frågor om hur gällande svensk rätt förmår skydda individens personliga integritet mot nya tekniska utvecklingar. Syftet med uppsatsen är att analysera vilket skydd svensk rätt ger mot deepfakes samt att belysa de rättsliga möjligheter och begränsningar med dagens lagstiftning.

Uppsatsen behandlar personlighetsrätten, upphovsrätten, lagstiftning rörande namn och bild, regeringsformen och Europakonventionen samt dataskyddsförordningen. Samtliga presenteras och diskuteras utifrån en eventuell tillämpning på deepfakes. Analysen visar att något heltäckande skydd mot deepfakes inte existerar i svensk rätt. Skydd kan däremot uppstå inom ett visst område men är ofta fragmenterat och beror helt på i vilket sammanhang det AI-genererade materialet används. Sammantaget framstår skyddet mot deepfakes som inkonsekvent och bidrar med fler utmaningar än möjligheter i slutändan.

Förkortningar

AI	Artificiell intelligens
EKMR	Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna
EU	Europeiska Unionen
GDPR	General Data Protection Regulation (EU:s allmänna dataskyddsförordning)
URL	Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

1 Inledning

1.1 Bakgrund och forskningsläge

I dagens samhälle har AI blivit en integrerad del av vardagen i många aspekter. Det har även lett till utveckling av en viss typ av fenomen: deepfakes. Ofta bilder generade med hjälp av AI som framställer en person när det egentligen inte är den riktiga personen. Videor och bilder kan vara humoristiska men även relativt osmakliga i vissa fall. Sverige har lagstiftning som skyddar individen men är den anpassad för den här typen av problematik?

Bristen på konkret lagstiftning och praxis inom området skapar en potentiell lucka i lagen. Sverige riskerar att stå utan juridiska medel kopplat till AI om inte de redan existerande regelverken kan användas. I takt med att AI utvecklingen springer iväg riskerar lagstiftningen att halka efter.

Ett tydligt exempel är Danmark som har antagit en lag om att göra det egna utseendet till något upphovsrättsligt skyddat som ska träda i kraft under början av 2026. Syftet är att skydda människor mot att användas i just deepfakes och annat AI genererat innehåll. Givet Sverige och Danmarks närhet och även likhet inom viss juridik kan detta få stor betydelse.¹

Givet de nya utmaningar som AI introducerar rättsligt är forskningsläget oklart. Nu och kommande år är det föga förvånande om liknande forskning endast ökar i omfattning. Därav är detta ämne högst aktuellt för denna uppsats. I och med det potentiella behovet av lagstiftning är rättsvetenskaplig forskning om AI av högsta vikt.

Att Danmark agerar är ett tydligt tecken på behovet av reglering och att det behöver ske nu. Men behövs verkligen samma typ av reglering i Sverige?

¹ Martos, Caroline & Larsson, Fredrik, *Danmarks kamp mot deepfakes: Ge alla upphovsrätt till egna utseendet*, besökt 6 januari 2026 <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/danmarks-kamp-mot-deepfakes-ge-alla-upphovsratt-till-egna-utseendet>
<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/danmarks-kamp-mot-deepfakes-ge-alla-upphovsratt-till-egna-utseendet>

1.2 Problemformulering

Den existerande lagstiftningen är i huvudsak utformad för verkliga avbildningar och inte syntetiska. Där uppstår problemet om dessa deepfakes räknas som en avbildning överhuvudtaget.

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur befintliga svenska rättsregler kan tillämpas på AI-genererat material, med ett specifikt fokus på deepfakes. Särskilt fokus kommer läggas på den personliga integriteten och därav se hur personlighetsrätten existerar i Sverige. Samt att belysa hur det eventuella skydd som existerar är sammanhängande och ändamålsenligt. Effekten av detta syfte mynnar ut i två frågeställningar som kommer besvaras:

1. Vilket juridiskt skydd mot AI-genererade bilder och videor (deepfakes) finns det i Sverige idag för individen?
2. Vilka begränsningar och möjligheter uppstår vid en tillämpning av de nuvarande rättsreglerna på deepfakes?

1.4 Avgränsning

Arbetet kommer fokusera på svensk lagstiftning vilket även inkluderar viss EU-rätt som är direkt inkorporerad i den svenska rätten. Särskild vikt kommer att ligga på det civilrättsliga skyddet vid AI-genererat material. Med betoning på den personliga integriteten och vad vi har för rättigheter. Straffrättsliga

perspektiv kommer att undvikas helt då jag anser att det redan är relativt tydligt vad som gäller. Kränkning, förtal eller olaga integritetsintrång är brott som absolut kan vara applicerbara på detta ämne. Uppsatsen kommer i stället handla om rent strukturellt hur deepfakes hanteras snarare än att undersöka alla möjliga rättsliga påföljder.

Analysen sker av gällande rätt (*de lege lata*) och aspirerar inte på att dra slutsatser kring hur rätten bör se ut. Däremot analyseras de nuvarande regelverken är anpassade till just AI-genererat innehåll och vilka begränsningar som följer av det.

GDPR har även lagt till en intressant aspekt kopplat till just detta och ska därför undersökas. GDPR är även direkt applicerbar i Sverige.

1.5 Metod och material

Metoden jag kommer att använda är den rättsdogmatiska. Metoden innebär att fokus ligger på användning av de allmänt accepterade rättsreglerna. Vilket stämmer väl överens med min uppsats eftersom fokuset kommer ligga på just lagstiftning, förarbeten, praxis men dessutom doktrin och lagkommentarer. Kleineman menar att metoden kan användas för att lösa ett rättsligt problem genom applicering av rättsregler.² Mitt problem jag analyserar passar utmärkt in här då jag vill undersöka hur nuvarande rättsregler hanterar ett relativt nytt problem. Därav blir en applicering av gällande rätt och dess syfte helt central för min uppsats. En viss kritik mot metodvalet kan vara att den är något statisk och föråldrad jämfört med andra vetenskapliga fälts metoder.³ Dock finns positiva aspekter i form av likheten med den praktiska verkligheten. Problemlösning står i centrum för metoden vilket just min uppsats syftar till att göra.

Givet att uppsatsen behandlar nya fenomen som AI och deepfakes kommer en del icke juridiska källor att användas just för att förklara innebörden av

² Kleineman, Jan (Nääv & Zamboni red.) *Juridisk metodlära*, Studentlitteratur, Lund, 2025, s. 25

³ Kleineman (2025), s. 30

dessa begrepp. Som angavs ovan kan metoden vara lite stelbent men givet mitt ämne anser jag att det kan behövas. Ett nytt fenomen som ska passa in i juridiken kan behöva ett visst mått av statiskhet. I uppsatsen kommer begreppet AI användas relativt frekvent utan att syftet egentligen är att inkorporera all form av AI. Däremot blir det tydligt vad som åsyftas efter den här introduktionen.

Förarbeten kommer även spela en tämligen stor roll i arbetet. Eftersom mitt problem är hur de lege lata hanterar teknisk utveckling behövs en utgångspunkt i syftet med lagarna. Formuleringen i paragraferna kommer nödvändigtvis inte ge ett tillräckligt svar kring den potentiella mängd gråzoner som existerar. Därav kommer olika tolkningsmetoder att användas med ett särskilt fokus på den teleologiska. Jag konstaterade att just syftet blir väsentligt för att kunna navigera författningstext som inte uppdateras i samma takt som den tekniska utvecklingen. Som en konsekvens av detta blir en bokstavstolkning mindre relevant. Jag skulle inte säga att den blir helt oanvändbar men jag inställer mig tveksamt till dess användning ifall jag vill få något resultat av uppsatsen. För att poängtera är den inte irrelevant, snarare sekundär.

När det gäller material kopplat till personlighetsrätten är det något knapphändigt. Eftersom det inte är något allmänt välkänt inom svensk rätt finns det mesta i doktrin.

2 Teknisk och begreppslig bakgrund

2.1 Begreppet deepfake

Begreppet deepfake innebär datorframställd förfalskad information i form av en bild eller film. Bilden eller filmen framställs som att den är äkta. Ordet i sig består dels av ”deep” som syftar till djup maskininlärning och ”fake” som syftar på att informationen är förfalskad.⁴

Fenomenet har sedan tidigt 2000-tal spridit sig över internet och med tiden blir bilder och videos bara mer trovärdiga. I början var det mest ansikten på personer som byttes ut mot en kändis. Idag har det utvecklats till att uttrycket för förfalskad information generellt som ska se äkta ut.

En stor av riskerna med detta fenomen har tagit form inom politiken. Dels genom att videor på en politiker som uttrycker en annan åsikt än den som de egentligen har cirkulerar. Därutöver sker det även att exempelvis en känd skådespelare dyker upp i ett klipp och säger vem den ska rösta på.⁵ Det finns här en stor risk att deepfakes ger ut felaktig information eller driver på en agenda som inte stämmer överens med en persons riktiga åsikter. Det är även vanligt med ekonomiska incitament bakom deepfakes som bedrägerier⁶.

⁴ Nationalencyklopedin, *deepfake*. <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/deepfake> (hämtad 2026-01-06), NE Nationalencyklopedin AB

⁵ Wikipedia, *Deepfake*, <https://en.wikipedia.org/wiki/Deepfake> (hämtad 2025-12-16)

⁶ Bernardo, Vítor, *Deepfake detection*, European Data Protection Supervisor https://www.edps.europa.eu/data-protection/technology-monitoring/techsonar/deepfake-detection_en, (hämtad 2026-01-05)

2.2 Generativ AI

Artificiell intelligens grundläggande betydelse handlar om förmågan hos ett datorprogram att efterlikna mänsklig intelligens. AI programmeras för att lösa problem på egen hand istället för att ha en tydlig mall att agera efter. Generativ AI innebär att kunna generera nytt innehåll. Som exempelvis text, bild eller annat⁷.

Generativ AI är likt en människa kreativ och innovativ. Genom att utföra uppgifter förbättrar en AI konstant sin egen förmåga att uträtta dessa uppdrag.⁸ Detta koncept kan benämnas maskininlärning och möjliggör att ett datorprogram kan ändras när det presenteras med ny information. Förändringen sker självständigt och därav utan att systemutvecklaren har angett hur det ska ändras.⁹ Ett praktiskt exempel som passar väl in i detta uppsatsämne är bilder. En AI kan tränas att känna igen och urskilja specifika saker i bilder. Genom att matas med en stor mängd bilder av objektet som ska observeras och dessutom bilder där objektet saknas helt kan AI:n lära sig.¹⁰

2.3 Spridningen av deepfakes

Deepfakes är ett relativt nytt koncept som först kom till på forumet reddit. Där var det till en början primärt pornografiskt innehåll som skapades där kändisars ansikten klipptes med hjälp av maskininlärning. Fejkad pornografi är inget nytt utan har funnits tidigare men att varje enskild person har tillgång till verktyg i vardagen som kan åstadkomma verklighetstroga videor är nytt.¹¹

⁷ Nationalencyklopedin, *Artificiell Intelligens*, <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/artificiell-intelligens> (hämtad 2026-01-06), NE Nationalencyklopedin AB

⁸ Microsoft, *Generativ AI jämfört med andra typer av AI* <https://www.microsoft.com/sv-se/ai/ai-101/generative-ai-vs-other-types-of-ai>, (hämtad 2026-01-06)

⁹ Kempas, Tobias, *Artificiell Intelligens och immaterialrätt i Sverige och EU*, Norstedts Juridik AB, 2023

¹⁰ Ibid s. 29

¹¹ Järräng, Marcus, *Deepfakes är det läskigaste på internet just nu – och ett tydligt exempel på riskerna med AI*, ComputerSweden, <https://computer-sweden.idg.se/2.2683/1.696965/deepfakes-riskernamed-ai>, (hämtad 2026-01-05)

Men även om det startade med pornografi har det utvecklats till helt andra nivåer. Dels humoristiska inslag där en viss skådis klipps in i en film som den absolut inte passar i. Mindre roligt blir det när en video av en politiker uppmanar folket till något som den egentligen inte står för alls.

3 Personlighetsrätten

3.1 Personlighetsrättens bakgrund

Personlighetsrätten är något av en juridisk gråzon idag i Sverige. Den regleras inte direkt i författning eller liknande utan existerar snarare i något mer av en gråzon. Alla kan nog däremot vara överens om att något slags skydd för den personliga integriteten finns. De stora bestämmelserna om detta när det kommer till lagstiftning finns i 2 kap RF och även i EKMR som är direkt implementerad i svensk rätt.

Däremot har genom den snabba tekniska utvecklingen den senaste tiden satt ett nytt perspektiv på saker. Med själva termen personlighetsrätt menas rätten för en eller flera personer att bestämma över andras möjligheter att ta del av information om en. Exempelvis namn, bild eller andra personliga uttryck¹².

Personlighetsrätten verkar ha växt fram under lång tid primärt inom västerländska industrinationer. Genom upplysningens tankar på 1700-talet och sedan rättigheters stadfästade i samband med revolutioner i slutet på 1700-talet.

Personlighetsrätten är dock inte helt problemfri utan det blir vissa problem kopplat till yttrandefrihet. I praktiken begränsar personlighetsrätten yttrandefriheten genom att individer får möjligheten att kontrollera spridning av information om sig själva. Det kan inskränka exempelvis pressens möjlighet att publicera detaljer ur privatlivet. Yttrandefriheten är central för en modern demokrati idag men enligt Lögdborg bör även personlighetsrätten också vara central.¹³

¹² Lögdborg, Åke, *Bakgrunden till den moderna personlighetsrätten*, Nordiskt Nordiskt Immateriellt Rättsskydd nr 2-3 1975 s. 1

¹³ *Ibid* s. 12

I Sverige är skyddet för personen generellt sett sämre än i andra länder. Specifikt rätten till egen bild regleras hårdare i både Tyskland och Italien¹⁴. Självfallet har Sverige ett skydd men det reglerar bara två delar. Dels den rent straffrättsliga karaktären i form av kränkning. Dessutom är det inte okej att använda någon annans namn eller bild i reklam. En näringsidkare kan alltså inte använda ditt ansikte för att marknadsföra något. Men trots detta finns problematik i andra situationer där en bild kan ställa en person i falsk dager utan att vara konkret kränkande rent straffrättsligt¹⁵.

För att konkretisera detta kopplat till bilder av en person som kanske är mest centralt för det här arbetet kan det konstateras att vi har en

3.2 Historia

Personlighetsrätten fick stort genomslag i Tyskland på 1800-talet och utvecklades ännu mer under tidigt 1900-tal. Sverige har tagit efter mycket från just den tyska utvecklingen. I Tyskland kopplades personlighetsrätten och immaterialrätten tidigt ihop till skillnad från USA där exempelvis Warren och Brandeis publicering ”The right to privacy” fick genomslag men där precisades inte att det var en immaterialrätt. USA införde relativt snabbt efter detta skydd mot olovliga publiceringar och exploatering av namn och bild¹⁶.

Däremot i Tyskland fick en uppmärksam händelse stort avtryck på hela debatten. Den då bortgångne rikskanslern Otto von Bismarck fotograferades när han låg död och bilderna spreds sedan. Här blev behovet av lagstiftning framträdande då det fanns ett tomrum rent juridiskt. Spridningen av bilderna startade en stor debatt om just personlighetsrätt och hur det borde vara utformat. Teorin kring personlighetsrätten blev än starkare och faktumet att det hör ihop med immaterialrätten blev ett faktum.¹⁷

¹⁴ Levin, Marianne, *Rätt till egen bild*, Stiftelsen Juristförlaget vid Stockholms universitet, 1986, s. 10.

¹⁵ Levin, (1986), s. 15.

¹⁶ Stig Strömholm, *Inledning till personlighetsskyddet Inom Immaterialrätten*, Nordiskt Immaterialt Rättsskydd 3 1969, s. 211.

¹⁷ Ibid s. 210.

Strömholm framhåller den tyska utvecklingen som central för hur personlighetsrätten kom att utformas i Sverige. Eller kanske snarare bristen på utformning men den tyska doktrinen hade stort inflytande. Sverige var inspirerat av de tyska teorierna och såg exempelvis upphovsrätten som delvis personlighetsrättslig. Dock utvecklades aldrig någon klar och sammanhängande teori.¹⁸ I stället har man i Sverige en rad specialregler istället för något sammanhängande. Strömholm menar att utvecklingen i Sverige hämmats något på grund av saknaden av en generalklausul.

3.3 Sverige idag

I SOU 2016:41 skulle Integritetskommittén kartlägga den personliga integriteten i Sverige och se vilka utmaningar som den står inför. I sammanfattningen av vad de kom fram till konstateras det att det sker en kraftig ökning kopplat till mängden personuppgifter som hanteras. Företag och ny teknik får alltmer tillgång till information om den enskilde individen och dennes fria val när det kommer till vilka uppgifter som den vill dela. Integritetskommitténs generella slutsats är att individens personliga integritet försämras i takt med att den tekniska utvecklingen går framåt. Det ska tilläggas att de konstaterar att det finns positiva aspekter av teknikens utveckling men att i betänkandet fokuserar de på riskerna.¹⁹ Det finns därmed en konkret koppling mellan teknisk utveckling och risken för intrång i den personliga sfären.

I och med avsaknaden av samlad reglering eller en eventuell generalklausul framstår personlighetsrätten som svagt representerad.

¹⁸ Strömholm, Stig, *Inledning till personlighetskyddet Inom Immaterialrätten*, Nordiskt Immaterialt Rättsskydd 3 1969, s 222-23.

¹⁹ SOU 2016:41 s. 33.

4 Upphovsrättsligt skydd i Sverige

4.1 Verkshöjd och upphovsman

Upphovsrätten i Sverige regleras i Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Skyddet gäller ekonomiska rättigheter men även ideella rättigheter.²⁰ Dessa rättigheter ger upphovsmannen möjligheten att förfoga över sitt eget verk men det möjliggör även att kontrollera andras användning av verket.

Gällande hur skyddet uppstår krävs det att alstret uppvisar en viss grad av originalitet. Utöver detta ska alstret vara skapat av upphovsmannen självständigt. Det framgår särskilt i propositionen²¹. Begreppet verkshöjd har kommit att användas i sammanhanget inom den juridiska litteraturen men lagtexten nämner ej detta. Originaliteten blir central även när skyddsområde och skyddsomfång ska preciseras. Desto mer originalitet desto större skyddsområde och-omfång.²²

Skyddet uppkommer formlöst genom att ett verk skapas. Det innebär att skydd bara finns utan någon form av registrering eller liknande. Som en konsekvens av detta finns det ingen kontroll av vad som är ett verk eller liknande och skaparen får då finna sig i en viss oklarhet kring sina egna rättigheter. Kontrollen sker då först vid en rättslig prövning där en part påstår att intrång har skett.²³ Som generell regel angående hur länge skyddet gäller är det under upphovsmannens livstid plus 70 år efter bortgång.

²⁰ Maunsbach, Ulf & Wennersten, Ulrika, *Grundläggande immaterialrätt*, Gleerups Utbildning AB, Malmö 2022, s. 53.

²¹ Prop. 1960:17 s. 42.

²² Maunsbach & Wennersten, (2022) s. 67.

²³ Ibid s. 74.

4.2 Skyddsobjektet

I propositionen anges att lagen syftar till att skydda det ”andliga skapandet inom litteraturens och konstens område”.²⁴ I 1 kap 1 § räknas en rad exempel på vad för typ av verk som ska omfattas upp. Enligt propositionen är inte listan uttömmande utan benämningen ska vara väldigt bred. Detta då lagen ska vara relevant länge och skapande tar konstant nya former.²⁵ Nästan allt material i tal, skrift eller tryck ska omfattas, där inkluderas även tabeller, siffror och grafiskt material.

Ett centralt rättsfall från EU-domstolen har definierat vad som utgör ett verk. Med andra ord definieras vad som kan åtnjuta skydd. Avgörandet C-310/17 (*Levola Hengelo*) behandlade om en ost kan anses vara ett verk baserat på den säregna smaken. Domstolen kom i fallet fram till två kumulativa kriterier för att något ska vara ett som kan åtnjuta upphovsrättsligt skydd. Dels att det är upphovsmannens egen intellektuella skapelse som nämndes i avsnittet ovan.²⁶ Därutöver ska det kunna gå att på ett precist och objektivt sätt gå att särskilja en produkt från andra inom samma område.²⁷ I *Levola Hengelo* kom domstolen fram till just detta kriterium då smak är något subjektivt som då inte ansågs uppfylla kravet på objektivt och precist.

²⁴ Prop. 1960:17 s. 42.

²⁵ Ibid s. 48.

²⁶ C-310/17 p. 36.

²⁷ Ibid p. 42.

4.3 Upphovsrätten och AI

De upphovsrättsliga problemen kopplat till AI blir bara fler och fler. När ett verk skapas med hjälp av AI kvarstår en viss problematik kring vem som innehar rättigheterna. Däremot bör de upphovsrättsliga regler som existerar kunna hantera en stor del av de problemen.²⁸

Utifrån reglerna som presenterats ovan kan det konstateras att upphovsmannen måste sätta personlig prägel på verket. Det tillfaller även rättigheter till upphovsmannen vilket innebär att det bör vara en fysisk eller juridisk person. En AI är varken eller vilket innebär att en AI inte kan inneha upphovsrätt. I 43 § URL klargörs det att upphovsrätten kvarstår ett antal år efter upphovsmannens bortgång. Vilket i sig slår fast tanken om att det ska röra sig om en fysisk person som har rättigheterna och därav inte en AI.²⁹ Svensk rätt kräver enligt 1 § URL att det ska existera en upphovsman vilket förhindrar möjligheten att AI-genererade verk har upphovsrätt.³⁰

Kan en människa få upphovsrätt till något en AI har skapat efter instruktioner från en människa? Det tycks inledningsvis lösa problematiken med att det inte finns en fysisk person som kan inneha rättigheterna men det måste granskas om kraven på upphovsmannens egen intellektuella skapelse.

Det här innebär att det eventuella skyddet inte finns för individen utan snarare för själva skapelsen. Sen verkar det finnas en gråzon när det gäller just deepfakes och ifall det anses uppnå verkshöjd.

²⁸ Olsson, Henry, *Copyright*, Norstedts Juridik AB, Stockholm, 2018, s. 56.

²⁹ Kempas, (2023) s. 82–83.

³⁰ Ibid.

5 Personlighetsrätten i lagstiftning

5.1 Lag (1978:800) om namn och bild i reklam

För att vidare understryka de nuvarande förhållandena på området inom svensk författning ska nu diverse speciallagar behandlas.

Lagen om namn och bild i reklam har som bakomliggande syfte att skydda den personliga integriteten och dessutom skydda dennes namn och bild³¹. I lagen framgår det i 1 § att näringsidkare inte får använda namn eller bild på någon annan utan samtycke. Det gäller varor, tjänster och andra nyttigheter. Lagstiftningen på området likt personlighetsrätten blir en balansgång mellan den personliga integriteten och yttrandefriheten. Viktigt att komma ihåg dock att lagen har inte enbart en personlighetskyddande tanke bakom sig utan även en ekonomisk. Ifall en person har en kommersiellt användbar identitet medför lagen ett slags skyddsnet. Genom att möjliggöra att sätta upp egna villkor för hur ens identitet ska användas.³²

När lagen stiftades beaktades eventuella konflikter med tryckfriheten och begränsades därav till enbart reklam. Departementschefen uttalade dock att det här borde kunna vara en grund för att bygga vidare på andra närliggande rättsområden.³³ Därav kan lagen anses ha en antydning om en civilrättslig reglering av just personskyddet.

³¹ Levin Marianne, Lag (1978:800) om namn och bild i reklam, Karnov, (hämtad 2026-01-06).

³² Levin, (1986), s. 66.

³³ Prop 1978/79:2 s. 70.

5.2 Lag (2016:1013) om personnamn

I lag (2016:1013) om personnamn finns regler om namn. Dessa är generellt administrativa och syftar till att klargöra hur ett namnbyte exempelvis sker. Lagen ger inget skydd för användning av ett namn i en deepfake eller liknande och erbjuder därför inget skydd alls. Däremot illustrerar den hur skyddet för individen i svensk rätt är utformat. Genom separata och funktionsspecifika regelverk snarare än ett samlat personlighetsrättsligt skydd.

5.3 Regeringsformen och EKMR

I 2 kap RF har Sverige en omfattande rättighetskatalog där det även framgår av 2:19 RF att lag inte får stå i strid med EKMR. I art.8 EKMR framförs rätten till skydd av privatliv. Syftet är generellt att skydda individen gentemot intrång i den personliga integriteten från det offentliga. Något direkt och operativt skydd mot deepfakes följer dock inte av dessa bestämmelser.

Viktigt i sammanhanget är att fokusera på deras existens. Det visar att den personliga integriteten och intrång i denna är något som uppmärksammas på konstitutionell nivå. I praxis framgår det även att staten kan ha ett visst ansvar när det gäller privatpersoners intrång. Det visas tydligt i von Hannover-fallet³⁴ i europadomstolen. Där bilder på den målsägande publicerats återkommande i en tysk tidning. Domstolen kommer fram till att art. 8 EKMR är applicerbar och att staten inte enbart har en skyldighet att undvika integritetsintrång. Snarare har de även en positiv skyldighet att garantera individernas rätt till privatliv gentemot andra än det offentliga.³⁵ Fallet visar att det finns ett

³⁴ Case of von Hannover v Germany (59320/00).

³⁵ Ibid p. 57.

visst skydd för individen i dessa ramverk men man ska inte förlita sig blint på det.

RF har även en bestämmelse i 2:6 andra stycket som ska skydda mot betydande intrång i den personliga integriteten. Syftet med bestämmelsen var att stärka skyddet för den personliga integriteten i grundlag.³⁶

Den nuvarande svenska lagstiftningen visas i detta avsnitt vara splittrad, uppdelad och nästintill icke existerande. Skyddet som finns är begränsat antingen genom att det är för specifikt inriktat på en viss situation eller att det helt enkelt är för brett. Här aktualiseras en spricka mellan lagstiftarens historiska vilja och den moderna utvecklingen.

³⁶ Prop 2009/10:80 s. 176.

6 Dataskyddsförordningen

6.1 Bakgrund

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), här benämnd dataskyddsförordningen, kallas ofta för GDPR (General Data Protection Regulation). Den här förordningen är resultatet av flera års förhandlingar inom unionen och har två huvudsakliga uppgifter. GDPR ska skydda fysiska personers grundläggande fri- och rättigheter, särskilt deras rätt till skydd vid behandling av personuppgifter. Dessutom är det en del av steg mot ytterligare harmonisering inom EU för att säkra ett fritt flöde av personuppgifter inom unionen.³⁷

När det gäller kopplingen till Sverige gäller GDPR som lag här. Det finns vissa bestämmelser i den som tillåter kompletterande eller avvikande nationell lagstiftning. Sverige har med det som bakgrund infört lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning. Central del i lagen är att varken den eller GDPR ska tillämpas i situationer då det strider mot tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen vilket framgår av propositionen.³⁸ I lagen regleras detta i 1:7 dataskyddslagen men HD har i praxis³⁹ kommit fram till att man inte enbart kan följa ordalydelsen i lagen. De menar att bestämmelsen måste omtolkas med hänsyn till EU-rätten. Lite i samma anda finns det ett generellt krav på proportionalitet vid tillämpning av GDPR. Kravet framförs i skäl 4 i förordningen och man bör därutöver värdera

³⁷ Brinnen & Westman, Lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, Karnov (JUNO) (besökt 2025-12-15).

³⁸ Prop 2017/18:105 s 41.

³⁹ NJA 2025 s. 123.

olika typer av rättigheter olika. Proportionalitetsprincipen ska vara det avgörande när flera rättigheter och friheter ska vägas mot varandra. Exempelvis väger yttrandefrihet tyngre än skydd av personuppgifter.⁴⁰

6.2 Ansiktsbilden som personuppgift?

I GDPR art 4 punkt 1 definieras begreppet personuppgift som följande:

”personuppgifter: varje upplysning som avser en identifierad eller identifierbar fysisk person (nedan kallad en registrerad), varvid en identifierbar fysisk person är en person som direkt eller indirekt kan identifieras särskilt med hänvisning till en identifierare som ett namn, ett identifikationsnummer, en lokaliseringssuppgift eller onlineidentifikatorer eller en eller flera faktorer som är specifika för den fysiska personens fysiska, fysiologiska, genetiska, psykiska, ekonomiska, kulturella eller sociala identitet”

Det framgår att varje upplysning som avser en fysisk person kan klassas som en personuppgift. Det behöver inte vara fråga om en persons privatliv. Även en uppgift som handlar om en persons egenskap som yrkesutövare räknas.⁴¹ Definitionen av personuppgifter är mycket bred väldigt mycket går in under begreppet. Därtill kan även indirekta uppgifter ingå om de tillsammans med annan information gör det möjligt att identifiera en fysisk person. Även viktigt att tillägga är att GDPR inte är applicerbar på avlidna personer utan detta lämnas istället till medlemsländerna att lagstifta själva om.⁴²

Vidare i art 4 punkt 14 definieras biometriska uppgifter som:

⁴⁰ Frydinger m.fl.GDPR - juridik, organisation och säkerhet enligt dataskyddsförordningen, 2018, (JUNO) under avsnitt 2.5.

⁴¹ Öman, Sören Dataskyddsförordningen (GDPR) m.m. En kommentar, Publicerad: 2025-09-11 (JUNO). Under art. 4 punkt 1.

⁴² Frydinger m.fl.GDPR - juridik, organisation och säkerhet enligt dataskyddsförordningen, 2018, (JUNO) under avsnitt 3.1.

”personuppgifter som erhållits genom en särskild teknisk behandling som rör en fysisk persons fysiska, fysiologiska eller beteendemässiga kännetecken och som möjliggör eller bekräftar identifieringen av denna fysiska person, såsom ansiktsbilder eller fingeravtrycksuppgifter,”

Här framgår det att just ansiktsbilder kan vara en biometrisk uppgift. Vilket blir centralt för just deepfakes och AI-genererade bilder. Däremot förklaras det i skäl 51 att foton bara anses som biometriska uppgifter i vissa fall. Nämligen då de har behandlats med en särskild teknik. Därav är inte fotot i sig tillräckligt i denna mån även om det går att identifiera en individ med hjälp av bilden.⁴³ Inom deepfakes är just biometri centralt då det bygger på ansiktigenkänning. En AI kan tränas på bilder för att känna igen och sedan återskapa liknande illustrationer.⁴⁴

I skälen till GDPR framförs det att risken för skada är det väsentliga. Det behöver alltså inte medföra en konkret exempelvis ekonomisk skada att bli föremål för en deepfake som används för att förlöjliga någon eller liknande. Skäl 75 anger att det räcker med skadat anseende.

6.3 AI-genererade bilder och GDPR:s tillämplighet

Frågan kvarstår då om GDPR är tillämpligt relaterat till AI och deepfakes. Behandling av personuppgifter som avslöjar biometriska uppgifter är enligt art 9 punkt 1 förbjudet. Det finns vissa undantag till förbudet som framgår av samma artikel och det är samtycke som är det huvudsakliga undantaget. Det görs heller ingen skillnad på behandling av samtliga personers uppgifter i exempelvis Sverige eller om enbart en persons uppgifter visas på en skärm eller liknande.⁴⁵

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Kempas, (2023) s. 29.

⁴⁵ Frydinger m.fl.GDPR - juridik, organisation och säkerhet enligt dataskyddsförordningen, 2018, (JUNO), under avsnitt 4.1.

Tillämpligheten i dataskyddsförordningen är utformad teknikneutral och all form av elektronisk behandling ingår. Därav är AI och deepfakes rent materiellt tillämpligt inom ramen för GDPR. Rent territoriellt finns vissa begränsningar som bör nämnas. För att sammanfatta kort behöver antingen den personuppgiftsansvariga eller den vars uppgifter det handlar om vara etablerade inom EU. Vid en koppling till den här uppsatsen kan det konstateras ifall en svensk blir utsatt är GDPR applicerbar.

En central aspekt inom GDPR är en konsekvensbedömning. Den regleras i art 35 och innebär att personuppgiftsansvarige måste i vissa fall göra en konsekvensbedömning innan den behandlar uppgifter. På engelska kallas det för DPIA (Data Protection Impact Assessment). I art 35 preciseras det i vilka fall som det måste göras som exempelvis när ny teknik används och med beaktande av art, omfattning m.m. Typen av behandling är det som utlöser behovet av en konsekvensanalys och inte risken som behandlingen sannolikt kan leda till.⁴⁶ Gällande begreppet ny teknik som eventuellt AI faller in under behöver det nödvändigtvis inte vara ny teknik. Det kan även vara en ny användning av en redan befintlig teknik.

Det kan konstateras att vid en deepfake så skulle en DPIA behöva göras. I art 35 anges rekvisiten ny teknik, sannolikt hög risk och rättigheter och friheter. Deepfakes och AI kan definitivt klassas som ny teknik. Riskerna är fortsatt delvis okända och kan onekligen passa in här. Rättigheter och friheter passar väl in också eftersom det inte alltid handlar om en ekonomisk skada utan snarare en personlighetsrättslig skada.

GDPR är formellt sett tillämplig på AI-genererade ansiktsbilder men den är inte utformad för att hantera personlighetsrättsliga problem som deepfakes framkallar. Skyddet i förordningen bygger på personuppgiftsbehandling och ansvarsfördelningen i de situationerna. I en situation som snarare är personlighetsrättslig blir därför skyddet svårt att applicera även om det tekniskt sett

⁴⁶ Öman, Sören, Dataskyddsförordningen (GDPR), (2025-09-11 Version 3A JUNO), kommentaren till art 35.

är möjligt. GDPR ger därför inte ett heltäckande skydd utan snarare ett steg i rätt riktning för att skydda.

7 Avslutande reflektioner

7.1 Personlighetsrätten

Personlighetsrätten är ett något luddigt koncept som konstaterats i avsnitt 3. Ett tankesätt som för det mesta existerar i doktrin inom den svenska juridiken medan den har en klart mer betydande roll i exempelvis Tyskland. Tanken som sådan är egentligen inte särskilt orimlig i dagens digitaliserade samhälle där information bara blir mer och mer lättillgänglig. Efter att ha läst på om fenomenet personlighetsrätt kan det definitivt vara användbart vid utvecklingen av lagstiftningen i relation till just AI och deepfakes. Att skydda den egna identiteten kommer förmodligen bli standard de kommande åren. Däremot måste en eventuell implementering i Sverige vägas mot de grundlagskyddade principer som yttrandefriheten. Vad är viktigast i en värld med AI? Eller finns möjligheten att de samexisterar utan kompromiss?

Generellt sett kommer personlighetsrätten beaktas i övriga analyser av den aktuella lagstiftningen.

7.2 Upphovsrätten

Upphovsrätten är inriktat på att skydda verk och upphovsmannens rättigheter. En eventuell person som är en del av sagda verk skyddas inte när det kommer till upphovsrättsliga regler i Sverige. I stället kan skyddet tillfalla skaparen av deepfaken. AI kan inte vara upphovsman men om en fysisk person anses ha satt tillräckligt med personlig prägel på innehållet kanske verkshöjd går att uppnå. Problematiken som uppstår då är att vi har lagstiftning som inte passar in på ett modernt problem och dessutom kanske skyddar fel sida.

Som exempel kan man nämna de ideella rättigheterna en upphovsman åtnjuter. Som respekt och att motsätta sig kränkande ändringar klingar bra med att skydda individen. Dilemmat blir återigen att det eventuellt tillfaller skaparen av deepfaken.

Vid AI-genererade bilder och deepfakes blir begränsningarna inom upphovsrätten framträdande. Även om ett verk fokuserar helt och hållet på en person innehar inte personen upphovsrätten. Det som hade behövt ha upphovsrätt för att skydda individen vore det egna ansiktet. Men ett skydd för det egna ansiktet känns oförenligt med rättsområdets bakomliggande syfte. I propositionen till URL framgår det tydligt att just verk ska skyddas. Att helt plötsligt försöka klämma in ansikten eller personuppgifter framstår omöjligt. Dessutom vore en förändring här kanske inte heller lösningen eftersom syftet med lagen är något helt annat. Även om skydd för personen mot deepfakes behövs snarast är kanske inte upphovsrätten den bästa lösningen.

Sammanfattningsvis gällande upphovsrätten ser jag eventuella möjligheter att utnyttja gråzonen till deepfakes fördel. I och med att deepfakes skulle kunna få verkshöjd synliggörs ett problem i gällande rätt. Slutligen räcker inte upphovsrätten för att skydda individers personliga integritet. Men det kanske den inte heller ska göra?

7.3 Speciallagar

I det nuvarande rättsläget är lagen om namn och bild i reklam det närmaste vi kommer en personlighetsrättslig lagstiftning. En lag vars syfte de facto strävar efter att skydda individens integritet. Däremot kanske inte i den mening som krävs idag. Lagstiftaren valde att begränsa det till enbart i reklam. När en näringsidkare utnyttjar en person för monetär vinning. En tydlig begränsning av skyddet och även ett snävt appliceringsområde. Vilket i sig sammanfattar rättsläget i de särskilda lagar som nämndes i avsnitt 5. Ett skydd för den personliga integriteten som inte aktualiseras utan att intrånget är utformat på ett visst sätt. Ett intrång som inte sker i samband med reklam exempelvis faller helt plötsligt utanför lagen. Trots att vi har en grundlagsskyddad rätt kopplat till den personliga integriteten är det inte tillräckligt konkret applicerbart för

att luta sig tillbaka mot. När en deepfake inte faller in i en befintlig kategori riskerar skyddet att försvinna trots ett intrång i den personliga integriteten.

7.4 Dataskyddsförordningen

Som kanske det mest moderna regelverket som avhandlats i arbetet presenterar GDPR en annan möjlighet när det kommer till skydd av den personliga integriteten. Även om syftet med förordningen inte var att just skydda mot AI-genererat material som deepfakes kan det appliceras på det i vissa fall. Dock är det inte säkert att den möjligheten som finns alltid är konkret användbar. En applicering av GDPR kräver en identifierbar personuppgiftsansvarig, vilket i praktiken saknas vid spridning av deepfakes i dagens digitala miljö. Generellt sprids deepfakes och annat fabricerat AI-genererat material av anonyma personer online. Därav blir GDPR formellt sett tillämplig men jag ser problematik i den faktiska effekten.

De strikta krav som finns på en konsekvensbedömning innan behandling av biometriska uppgifter kommer inte heller uppfyllas av en privatperson som sprider deepfakes eller andra AI-genererade bilder. Vilket i slutändan ytterligare stärker tanken om att GDPR tillämplighet i praktiken är tveksam.

8 Slutsatser

Syftet med uppsatsen har varit att undersöka vilket skydd svensk lagstiftning erbjuder mot deepfakes och liknande AI-genererat material. Dessutom undersöka vilka begränsningar och möjligheter som följer av det. Något övergripande skydd mot deepfakes finns inte inom den svenska civilrätten, dock kan skydd uppstå genom olika rättsområden beroende på situationen.

Personlighetsrätten erbjuder inget skydd alls utan får snarare ses som ett koncept som möjligen kan lösa dessa problem ifall den har mer genomslag i svensk rätt. Upphovsrätten kan bli aktuell när det kommer till AI-genererat material men då på själva deepfaken. Eftersom syftet med URL är att skydda det kreativa skapandet och upphovsmannen. De andra lagarna som nämndes ger inte heller något helhetsskydd. Däremot visar de att den personliga integriteten är skyddsvärd från lagstiftarens sida. På konstitutionell nivå är den uppmärksammas att bara ha en vilja om att skydda den räcker inte i den här situationen.

I slutändan blir GDPR det regelverk som i teorin är mest användbart gentemot deepfakes. Skyddet är konkret och långtgående då AI-genererade bilder kan utgöra biometriska uppgifter. Dock resulterar detta förmodligen i bristande tillämplighetsmöjligheter eftersom GDPR främsta syfte är datahantering med tydliga ansvarspersoner. I verkligheten tar ingen ansvar för skadande deepfakes, utan de sprids anonymt vilket innebär att förordningen faller platt.

För att besvara frågeställningarna kan det konstateras att skyddet mot deepfakes i svensk rätt är fragmenterat och generellt beroende på i vilket sammanhang användningen av deepfakes sker. Skyddet blir inkonsekvent och oförutsebart vilket aktualiserar en rad rättsliga utmaningar i dagsläget.

Källförteckning

Litteratur:

Frydinger m.fl. GDPR - juridik, organisation och säkerhet enligt dataskyddsförordningen, 2018, (JUNO), under avsnitt 4.1

Kempas, Tobias, *Artificiell Intelligens och immaterialrätt i Sverige och EU*, Norstedts Juridik AB, 2023

Kleineman, Jan (Nääv & Zamboni red.) *Juridisk metodlära*, Studentlitteratur, Lund, 2025

Levin, Marianne, *Rätt till egen bild – om oakturerad personbilsanvändning i massmedier*, Stiftelsen Juristförlaget vid Stockholms universitet, 1986

Maunsbach, Ulf & Wennersten, Ulrika, *Grundläggande immaterialrätt*, Gleerups Utbildning AB, Malmö 2022

Olsson, Henry, *Copyright*, Norstedts Juridik AB, Stockholm, 2018, s.

Offentligt tryck

Propositioner

Prop 2017/18:105 Ny dataskyddslag

Prop 2009/10:80 En reformerad grundlag

Prop 1978/79:2 med förslag till lag om namn och bild i reklam

Prop. 1960:17 till riksdagen med förslag till lag om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, m.m.

Utredningsbetänkanden

SOU 2016:41

Rättsfall m.mm

Sverige:

NJA 2025 s. 123

Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen)
von Hannover v. Germany (59320/00) dom den 24 juni 2004.

EU-domstolen

C-310/17 *Levola Hengelo AB mot Smilde Foods BV*, EU:C:2018:899

Övrigt

Lagkommentar och tidskrift

Brinnen & Westman, Lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning , Karnov (JUNO) (hämtad 2025-12-15).

Levin Marianne, Lag (1978:800) om namn och bild i reklam, Karnov, (hämtad 2026-01-06)

Lögberg, Åke, *Bakgrunden till den moderna personlighetsrätten*, Nordiskt Immaterialt Rättsskydd nr 2-3 1975 s. 1

Strömholm, Stig, *Inledning till personlighetsskyddet Inom immaterialrätten*, NIR 3 1969, s 222-23

Öman, Sören, *Dataskyddsförordningen (GDPR), (2025-09-11 Version 3A JUNO)*, kommentaren till art 35

Digitala artiklar

Bernardo, Vítor, Deepfake detection, European Data Protection Supervisor https://www.edps.europa.eu/data-protection/technology-monitoring/techso-nar/deepfake-detection_en , (hämtad 2026-01-05)

Martos, Caroline & Larsson, Fredrik, *Danmarks kamp mot deepfakes: Ge alla upphovsrätt till egna utseendet*, SVT, <https://www.svt.se/nyheter/lo-kalt/skane/danmarks-kamp-mot-deepfakes-ge-alla-upphovsratt-till-egna-ut-seendet> (hämtad 2026-01-06)